

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016–2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Josef Hurych

Arabsko-izraelské vztahy

Praha 2020

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2016–2020

BACHELOR THESIS

Josef Hurych

Arabic-Israeli relationship

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 13. 2. 2020

.....

Josef Hurych

Poděkování

Mnohokrát děkuji panu Mgr. Jiřímu Víškovi za vstřícné a trpělivé vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou vztahů mezi národy na Blízkém východě. Podrobněji popisuje dění, které předcházelo vzniku státu Izraele roku 1948, a problematiku situace evropských Židů z první poloviny 20. století.

Zaměřuje se na pojem sionismus, jeho autora a cíle tohoto hnutí. Po vzniku Židovského státu popisuje vývoj vztahů s arabskými sousedy, především ozbrojené konflikty v kontextu studené války a jejich globální dopady. Poslední kapitola práce pojednává o První a Druhé intifádě a porovnává jejich průběh.

Klíčová slova

Antisemitismus, Egypt, Islám, Izrael, Judaismus, konflikt, Palestina, sionismus, SSSR, USA, válka

Annotation

Following bachelor thesis describes the issue of relationships between nations of the Middle East. The thesis explains events that happened before state Israel proclaimed its independence, in 1948, the issue of European Jew in first half of the 20th century.

It focuses on concept of Zionism, its author and targets of this movement. After the declaration Jewish state, the thesis describes the development of relationships with its Arabic neighbor's countries, primarily on armed conflicts on the background of the Cold war and the global consequences of these conflicts. In the last chapter it describes course of first and second Intifada and compares both violent riots to each other.

Keywords

Anti-Semitism, Egypt, Islam, Israel, Judaism, conflict, Palestine, Zionism, USSR, USA, war

OBSAH

ÚVOD	9
1 IZRAEL	11
1.1 Charakteristika státu	11
1.2 Politický systém.....	11
1.3 Soudní systém.....	11
1.4 Administrativní dělení	12
2 SIONISMUS	13
2.1 Theodor Herzl.....	13
3 VZNIK SAMOSTATNÉHO STÁTU	17
3.1 První migrace.....	17
3.2 Židovské alije.....	17
3.3 Hlasování OSN o vzniku Izraele	19
4 VÁLKA ZA NEZÁVISLOST	21
4.1 První fáze	21
4.2 Druhá fáze.....	21
4.3 Třetí fáze a mírová jednání	21
5 SUEZSKÁ KRIZE	23
5.1 Cesta k válce	23
5.2 Průběh války	24
5.3 Následky konfliktu.....	25
6 ŠESTIDENNÍ VÁLKA	27
6.1 Cesta k válce	27
6.2 Průběh války	28
6.3 Dopady války na Blízký východ.....	30
7 JOMKIPURSKÁ VÁLKA	32
7.1 Příčiny	32
7.2 Průběh války	33

7.3	Následky války a cesta k míru s Egyptem	35
8	VÁLKA V LIBANONU	38
8.1	Libanon a cesta k válce	38
8.2	Invaze.....	40
8.3	Válečné zločiny a dopad konfliktu na izraelskou politiku.....	41
9	VÝVOJ VZTAHŮ NA PŘELOMU TISÍCILETÍ.....	43
9.1	První intifáda	44
9.2	Druhá intifáda	45
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
	SEZNAM ZKRATEK.....	52

ÚVOD

V této práci je cílem teoreticky zanalyzovat průběh a vývoj arabsko-izraelských vztahů, a to zejména v průběhu druhé poloviny devatenáctého a dvacátého století, protože je to bezesporu jeden z marginálních faktorů ovlivňujících bezpečnostní situaci ve světě. Oblast Blízkého východu byla v moderních dějinách častým dějištěm ozbrojených konfliktů, které přímo i nepřímo ovlivnily geopolitické zájmy světových mocností. Je nutné si uvědomit význam Blízkého východu z geologicko-ekonomického hlediska. Nachází se zde rozsáhlá naleziště ropy, zemního plynu a dalších strategických surovin nutných k fungování civilizace. Právě proto světové velmoci i mezinárodní organizace dění v oblasti sledují a často do něj zasahují.

Práce je zaměřena na vývoj událostí moderních dějin, neboť dějiny státu Izrael a židovského národa jsou velmi rozsáhlé, a to nejen časově, ale zároveň se také odehrávají v širokém prostoru a zabíhají do mnoha společenství a jejich oblastí. Jedním z hlavních cílů práce je podrobně rozebrat dopady dění v oblastech, které přímo ovlivnily, nebo bezprostředně vedly k ovlivnění současné bezpečnostní situace ve světě.

První kapitola práce je stručná. Jejím cílem je krátce charakterizovat dnešní Izrael, jako moderní státní útvar správně-územního členění s parlamentní demokracií a nezávislým soudním systémem.

Ve druhé kapitole práce pojednává o Sionistickém hnutí, které v devatenáctém století v Evropě vznikalo, jeho významu a o odnožích. Blíže se zaměřuje na velice důležitou postavu moderních židovských dějin a duchovního otce sionismu, Theodora Herzla a jeho dílo. Židovský stát, který se stal milníkem pro mnoho Židů žijících především ve východní, ale i západní Evropě a v Palestině, a s tím úzce související antisemitistická kauza ve Francii, tzv. Dreyfusova aféra.

Třetí kapitola je zaměřena na vznik moderního Židovského státu po druhé světové válce a na události, které vzniku předcházely. Zejména se jedná o vlny židovské emigrace (hlavně z oblastí ve východní Evropě), které byly více, či méně závislé na vývoji antisemitistických nálad. Pozdější migrační vlny (zvané alije) již datujeme do doby mezi léty 1946–1948, tedy do let, kdy Izrael vzniká a tento proces trvá dodnes.

Následující kapitoly již analyzují samotné arabsko-izraelské vztahy a konflikty, ke kterým za (myšleno z historického hlediska) velmi krátkou dobu došlo. Kapitoly rovněž charakterizují, jak výsledky konfliktů z vojenského i diplomatického hlediska ovlivnily vztahy mezi národy v oblasti, a to i mezi arabskými zeměmi navzájem. Je nezbytné též zdůraznit, že kromě místních zájmů se stal Blízký východ jednou z mnoha dalších front studené války. Analyzované dění ovlivňovalo nejen vztahy mezi východem a západem, ale také mezi západními demokraciemi, což dávalo v průběhu studené války východnímu bloku značnou výhodu, neboť byl většinou jednotný.

Publikací na téma politického vývoje Izraele existuje mnoho, jak jsem již zmiňoval, většina z nich se zabývá velmi rozsáhlou časovou osou těchto dějin. V současné době se modernímu Izraeli věnuje řada autorů i bezpečnostních expertů. Bezesporu je jedním z hlavních publicistů Marek Čejka, který je na toto téma uznávaným odborníkem. Stěžejním dílem je jistě také dílo Theodora Herzla, Židovský stát, vydávané i v českém jazyce. Mezi další důležité odborníky patří Paul Johnson, Michael Krupp (Sionismus a stát Izrael: historický nástin) a Břetislav Tureček. Za velmi přínosné také považuji krátká dokumentární videa dostupná na www.stream.cz a v neposlední řadě také oficiální stránky izraelského parlamentu (Knessetu).

1 IZRAEL

1.1 Charakteristika státu

Izrael je malý stát ležící mezi Egyptem, Sýrií, Jordánskem a Libanonem, východ Izraele omývá Středozemní moře. K Izraeli také přiléhá Pásмо Gazy a Západní břeh řeky Jordán (tvořený Judeou a Samařím), tato území patří pod částečnou Palestinskou samosprávu (jmenovaná území jsou ovšem od roku 1967 Izraelem okupována).¹ Jeho území je téměř shodné se Svatou zemí, jednou z nejstarších kulturních oblastí na světě. V zemi se nachází svatá místa Židů, křesťanů i muslimů, což vedlo od starověku k menším i větším konfliktům.

Dnešní Izrael je moderním, demokratickým, právním státem, založeným na sekularizaci s 8,3 miliony obyvatel k roku 2017. Většinu obyvatelstva (více než 75 %) tvoří Židé, díky tomu je Izrael jediným majoritně židovským státem na světě. Dalších 20 % obyvatel jsou Arabové a zbylých 5 % tvoří etnické a náboženské menšiny, jako jsou křesťané, Drúzové a Nomádi.²

1.2 Politický systém

Dnešní Izrael je parlamentní zastupitelská demokratická republika s rovným volebním právem pro všechny občany. Výkonnou složku moci tvoří vláda, v čele s premiérem země. Zákonodárny orgán je jednokomorový parlament (Knesset). Je tvořený sto dvaceti poslanci, volenými poměrným systémem s mandátem na čtyři roky.³

1.3 Soudní systém

Soudní systém je trojstupňový. Na nejnižší úrovni jsou soudy, které nalezneme ve většině izraelských měst. Vyšší instancí jsou tzv. distriktní soudy (Izrael je rozdělen do šesti distriktů), v každém distriktu se tedy nachází soud, výjimkou je Jeruzalémský

¹ Izrael. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-01-24 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael>

² Tamtéž.

³ The Knesset. *70 Questions* [online]. © 2017 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/birthday/eng/QuizBDay_eng.htm

distrikt. Tato úroveň soudní moci slouží převážně jako odvolací orgán. Nejvyšším stupněm je Nejvyšší soud Státu Izrael, se sídlem v Jeruzalémě. Slouží jako odvolací instance, pokud je zpochybněna zákonnost rozhodnutí nižších stupňů soudnictví. Izraelský právní systém je kombinací britského práva založeného na precedentech, kontinentálního práva a židovského náboženského práva. V zemi také fungují náboženské soudy, ty ovšem řeší pouze rodinné a občanské právo.

1.4 Administrativní dělení

Země je rozdělena do šesti hlavních administrativních celků (jak již bylo zmíněno tzv. distriktů). Nazývají se Centrální, Haifský, Jeruzalémský, Telavivský, Severní a Jižní distrikt. Ty se dále dělí do patnácti subdistriktů, menší územní celky se nazývají přirozené oblasti. Těch je v zemi celkem padesát.⁴

⁴ Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Izrael v kostce* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/AboutIsrael/Pages/About-Israel.aspx>
Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Geografie a podnebí* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/AboutIsrael/Land/Pages/LAND-Geography-Climate.aspx>

2 SIONISMUS

Termín sionismus se vznikem Izraele úzce souvisí, a proto je nutné ho definovat. Samo o sobě to není jednoduché, neboť pevná a obecně uznávaná definice tohoto pojmu neexistuje. Důvodem je především to, že sionismus nabízí pestrou škálu politických směrů a názorů, jak by měl samostatný židovský stát vlastně vypadat.⁵ Nejlépe to lze vystihnout na příkladu ortodoxních Židů, navzdory tomu že v Izraeli žijí, tak samotný stát neuznávají, protože se domnívají, že stát měl vzniknout na základě příchodu dalšího židovského proroka, a nikoliv na základě světské moci.

Sion je posvátná hora nacházející v blízkosti Jeruzaléma, konkrétně jihozápadně od hradeb Starého Města. Podstatou sionismu je návrat Židů z celého světa k této hoře a do své staré vlasti. Ve své práci budu vycházet z definice sionismu podle zakladatele politického sionismu, vídeňského novináře Theodora Herzla. Právě on je považován za hlavního představitele tohoto hnutí v politickém smyslu. Dle jeho myšlenek jsou Židé samostatný národ, který je ovšem roztroušen po celém světě bez své vlasti a jejich integrace do společnosti zemí, ve kterých žijí, byť i po staletí, není možná, protože stále budou považováni za cizince, proto je nezbytné vytvoření Židovského státu. Theodor Herzl ve svém Pamfletu *Židovský stát* z roku 1897 navrhuje jako možnou destinaci pro založení nového státu kromě Palestiny také Argentinu (Argentina byla na konci 19. století migraci velmi otevřená), od této myšlenky bylo nakonec upuštěno, neboť se mezinárodní židovstvo přiklábalo k návratu do své původní vlasti. Podrobnému pohledu na život a dílo Theodora Herzla je věnována následující kapitola.

2.1 Theodor Herzl

Theodor Herzl, ačkoliv působil většinu svého života ve Vídni, se narodil roku 1860 v Budapešti do rodiny bohatého židovského bankéře. Rodina o svůj majetek ovšem záhy přišla během krachu na Vídeňské burze roku 1873 (pozn. po prohře Francie v prusko-francouzské válce byla Francie donucena zaplatit vysoké válečné reparace, to vedlo k velkému rozmachu berlínské a vídeňské burzy. Reparace byly splaceny roku

⁵ Holocaust. *Theodor Herzl pragmatický vizionář* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2004/srpen-8/theodor-herzl-pragmaticky-vizionar/>

1872, země tak přišly o „snadný“ příjem a na těchto burzách došlo k hlubokému propadu akcií).

Po vystudování práv ve Vídni se Theodor Herzl oženil s dcerou prominentního ropného magnáta Julií Naschauerovou. To mu umožnilo žít poměrně pohodlný život a místo právnické praxe se věnovat své zálibě, a to žurnalistice. Jeho oblíbeným žánrem byly fejetony, díky nimž se ve svých 27 letech stal redaktorem plátku *Wiener Allgemeine Zeitung* a později zahraničním pařížským dopisovatelem *Neue Freie Presse*.⁶ Rozhodující moment jeho života se udál ve Francii roku 1894. Jednalo se o tzv. *Dreyfusovu aféru*. Hlavní postavou tohoto politického skandálu, který rozdělil tehdejší francouzskou společnost na dva zneprátelené tábory, byl důstojník francouzské armády židovského původu Alfréd Dreyfus, který byl neprávem obviněn ze špionáže pro Německé císařství poté, co tajná služba zachytila jeho údajný dopis, adresovaný na ambasádu Německa v Paříži. Prvotní obvinění stálo na znaleckém posudku písma v dopise, které bylo mylně identifikováno, jako právě Dreyfusovo. Místo uznání omylu a uvedení celé záležitosti na pravou míru, však tehdejší ministr války a francouzská generalita vykonstruovaly proti Dreyfusovi další důkazy, na základě kterých byl později vojenským soudem uznán vinen z velezrady, degradován a deportován. O dva roky později byl kvůli podezřelé činnosti vyšetřován jiný francouzský důstojník, major Esterhazy. Vzápětí vyšlo najevo, že dopis, za který byl Dreyfus odsouzen, napsal právě tento důstojník. Po další sérii vyšetřování a soudních procesů byl Dreyfus omilostněn a plně rehabilitován roku 1906.⁷

Navzdory tomu, že Herzl považoval Francii za nejliberálnější stát Evropy (pozn. Francie zrovnoprávnila Židy na svém území jako první stát v Evropě), se zemí šířila silná vlna antisemitismu. Nálada ve společnosti utvrdila Herzla v názoru, že úplná asimilace Židů nikdy nebude zcela možná a jako první vyjádřil potřebu vzniku židovské vlasti⁸. Své názory vyjádřil v Pamfletu *Židovský stát*. Zde můžeme nalézt počátky politického sionismu. Slovo „politického“ je nutné zdůraznit, protože myšlenky

⁶ Holocaust. *Theodor Herzl pragmatický vizionář* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodes/ros-chodes-2004/srpen-8/theodor-herzl-pragmaticky-vizionar/>

⁷ JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. 2. vyd. Přeložila Věra LAMPEROVÁ, přeložil Jan LAMPER. Praha: Rozmluvy, 2007. ISBN 978-80-85336-38-2, str. 364.

⁸ HERZL, Theodor. *Židovský stát: pokus o moderní řešení židovské otázky*. Praha: Academia, 2009. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-1712-3.

k návratu Židů do Judeji, odkud byli roku 335 n. l. vyhnáni římským císařem Hadriánem za vzpouru proti Římu, se objevují již dříve. Theodor Herzl ovšem nebyl nábožensky založeným člověkem a o myšlence sionismu uvažoval jako o přísně sekulárním politickém úsilí.⁹

„Měli jsme upřímnou snahu se začlenit se do národních komunit, ve kterých žijeme, usilující pouze o zachování víry našich otců. To nám však není dovoleno. Nadarmo jsme loajální vlastenci, někdy i mimořádně loajální vlastenci. Marně obětujeme naše životy a majetek stejně jako naši spoluobčané. Marně usilujeme skrze úspěchy v umění a vědě dosáhnout větší slávy pro naše vlasti, přispět k jejich bohatství účastí na obchodu. V našich rodných zemích, kde jsme žili po staletí je námi opovrhováno jako nějakými vetřelci. Často lidmi, jejichž předci do této země ještě ani nedorazili a již zněly židovské nářky... Útlak a pronásledování nás nemůže zahubit. Žádný národ na zemi ještě nepodstoupil tolik bojů a utrpení jako my... Palestina je náš nezapomenutelný domov...“¹⁰ (Theodor Herzl, Pamflet Židovský stát).

Klíčová slova z Herzlova pojednání Židovský stát, která se rychle šířila židovskými komunitami po celé Evropě a vyústila až v první sionistický kongres roku 1897, kde se Herzlovi podařilo dát dohromady podobně smýšlející Židy, aby společně hledali způsob, jak svůj cíl realizovat. Primární volbou, stejně jako již výše zmiňovaný náboženský sionismus, bylo založení státu v historické vlasti, v oblasti Palestiny. Úvahy o poloze nového státu směřovaly také na západ, do zmíněné Argentiny, nebo také k oblasti východní Afriky pod britskou správou, která pro tyto účely nabídla území zhruba odpovídající dnešní Ugandě.

„Kdybych měl shrnout kongres jednou větou, kterou bych se střežil vyslovit veřejně, zněla by takto: V Basileji jsem založil židovský stát. Kdybych to ovšem dnes řekl nahlas, všichni by se mi vysmáli. Snad za 5 let, každopádně za 50 let, to ale každý pochopí...“

Je samozřejmostí, že máme tolerovat osoby jiné víry a chránit jejich majetek, jejich svobodu a čest těmi nejtvrdšími donucovacími prostředky. Toto je další oblast, ve které

⁹ Holocaust. *Theodor Herzl pragmatický vizionář* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2004/srpen-8/theodor-herzl-pragmaticky-vizionar/>

¹⁰ Khanova škola. *Theodor Herzl and the birth of political Zionism* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://khanovaskola.cz/video/17/144/2075-theodor-herzl-a-zrod-politického-sionismu>

bychom měli jít celému světu příkladem. V některých oblastech bude více neochotných majitelů, kteří nebudou chtít prodat svou půdu. Takže, pokud tam chceme jít a půdu řádně koupit, ale majitelé budou proti, prostě je necháme být a rozvineme svůj obchod tam, kde už nám to patří.“¹¹

„Je založen na idejích, které jsou společné všem civilizovaným národům. Bylo by nemorální kohokoliv, bez ohledu na jeho původ, zvyky nebo náboženství vyloučit z účasti na našich úspěších, protože stojíme na ramenou jiných civilizovaných národů. ... To, co dlužíme, dlužíme přípravné práci jiných lidí. Proto musíme splatit náš dluh. Je jen jeden důvod, jak to učinit. Nejvyšší tolerance. Naším heslem proto musí být, jednou a pro vždy: Člověče, jsi můj bratr.“¹²

¹¹ Khanova škola. *Theodor Herzl and the birth of political Zionism* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://khanovaskola.cz/video/17/144/2075-theodor-herzl-a-zrod-politickeho-sionismu>

¹² Tamtéž.

3 VZNIK SAMOSTATNÉHO STÁTU

3.1 První migrace

Židovská imigrace ze všech částí Evropy zpět do své původní domoviny začíná již v druhé polovině 19. století. Skupina Student byla vyslána do Palestiny organizací s názvem Chibat Cijon (v překladu láska k Sionu), aby se věnovala výstavbě země. To se ovšem ukázalo jako nelehký úkol, lesy byly vymýcené již od dob Římanů, úrodná půda byla odplavena, a naopak v údolích se nacházely bažiny. Práci těchto prvních osadníků navíc komplikovala malárie (250 z nich malárii podlehl).¹³

3.2 Židovské alije

Osídlování pokračovalo a mezi léty 1882–1903 imigrovalo do Palestiny 20 000 až 30 000 Židů, nejvíce z Rumunska a Ruska, kde byly antisemitistické nálady nejsilnější. Tato migrační vlna se nazývá jako tzv. alija (souhrnný název pro židovskou imigraci do Palestiny).

Ke Druhé aliji došlo v letech 1903–1905, a to po gradujičích pogromech ve východní Evropě, zvláště pak v Trojanově, Žitomirské oblasti, Kišiněvě atd. Odhaduje se, že v tomto období uteklo do Palestiny přibližně 40 tisíc uprchlíků. Zde dochází k první širší organizaci Židů v Palestině, vzniklo hnutí „*Dobývání práce*“, které si kladlo za cíl nahradit arabské dělníky židovskými a snížit tak jejich nezaměstnanost. Vznikají také polovojenské oddíly Ha-šomer (hlídač), které střežily židovské osady a jejich majetek. Zlepšila se také oblast kultury, prosazuje se novohebrejščina (Irvit) před jidiš, jsou zakládány základní školy, kde se tento jazyk vyučuje. V roce 1914 již žilo v Palestině zhruba 90 tisíc Židů.¹⁴

¹³ Židovská obec v Praze. *Historie: Alija* [online]. 2019 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/historie-alija>

¹⁴ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 46–50.

První světová válka znamenala pro židovské obyvatelstvo na východě Evropy pohromu. Židé byli podezříváni a obviňováni ze spiknutí s Ústředními mocnostmi a byli pronásledováni.¹⁵

Po konci 1. světové války tvořila Palestina a Zajordánská oblast mandátní území Společnosti národů pod britskou správou. Alije pokračovaly spolu s událostmi v Evropě dále. Ke Třetí aliji došlo mezi lety 1919–1923 během občanské války v Rusku a Britové si uvědomili, že příliv uprchlíků do Palestiny bude dlouhodobý. V letech 1925–1939 uprchlo z Evropy na 300 000 Židů.¹⁶

Další významnou vlnou židovské migrace do Palestiny je Alija Bet (Bet je druhé písmeno hebrejské abecedy), jedná se o období mezi lety 1941–1947, vesměs se jednalo o evropské Židy prchající před holokaustem. Tuto migrační vlnu můžeme rozdělit do dvou pomyslných částí, a to do konce druhé světové války a krátce po ní. Ve druhé části Alije Bet do Palestiny proudí Židé přeživší nacistický teror. Zde sehrálo roli i meziválečné Československo, tyto události budou rozebrány v následujících kapitolách. Klíčovou událostí, která nepřímo ovlivnila pozdější hlasování OSN o rozdělení Palestiny, byl incident na lodi Exodus roku 1947. Loď s židovskými uprchlíky byla zadržena britskými hlídkami a navzdory odporu cestujících vrácena zpět do Německa, odkud vyplula. Tato událost byla později k ostudě britské vlády zveřejněna a situace v Palestině vešla do celosvětového podvědomí.¹⁷

Zmínit musíme i další alije, které probíhají dodnes. Po vzniku Izraele do země proudí další Židé, převážně z arabských zemí. Rozsáhlá židovská komunita se nachází hlavně v zemích Magrebu (Tunisko, Alžírsko, Maroko). Tyto státy získávaly postupně během 50. a 60. let 20. století nezávislost na Francii a předpokládalo se, že nárůst arabského nacionalismu může ohrozit židovské komunity.

¹⁵ TERNER, Erich. Dějiny státu Izrael. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 50.

¹⁶ Tamtéž, str. 52–53.

Židovská obec v Praze. *Historie: Alija* [online]. 2019 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/historie-alija>

¹⁷ Aliyah Bet. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-01-27 [2020-02-04]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Aliyah_Bet

Z Maroka dostával Mossad Židy nejdříve tajně, pod falešnými doklady se plavili buď na britský Gibraltar, nebo do francouzského přístavu Marseille, odkud se dále dostávali do Izraele. Situace se uklidnila po smrti marockého krále Muhammada V., v únoru roku 1961. Jeho následovník král Hassan II. měl o dost liberálnější názor a povolil vydávání cestovních pasů, všichni Židé se tak mohli veřejně a legálně dostat ze země beze strachu z persekuce marockých úřadů.

Další významnou alijí je Egyptská. Proběhla koncem roku 1956, v době Suezské krize. Izraelské úřady se obávaly, že se židovská menšina v Egyptě stane cílem odplaty za invazi na Sinajský poloostrov. Mossad tedy sestavil seznam osob mající zájem o odchod do Izraele a následně pro ně vyslal dvě námořní plavidla. Za asistence francouzských vojáků byli imigranti dopraveni do vlasti. Podobný scénář měla i Tuniská alija, průběh odchodu Židů ze země byl do značné míry jednodušší, protože uprchlíci byli držiteli francouzských cestovních pasů.¹⁸

V současné době probíhá poslední alija, jedná se o odchod Židů z Indie, jihoafrických zemí, Jižní Ameriky, atd. Za formu alije můžeme považovat i skutečnost, že si Židé, kteří zůstali v Evropě, zakupují v Izraeli nemovitosti kvůli obavám ze sílícího antisemitismu posledních let.

3.3 Hlasování OSN o vzniku Izraele

Situace mezi židovskými uprchlíky, Araby a britskou správou se stále více vyostřuje. Dochází i k řadě teroristických útoků ze strany extrémistické židovské organizace Irgun, největší z nich byl proveden v hotelu King David v Jeruzalémě, 22. července 1946, který sloužil jako centrální místo britské správy. O rok později předává Velká Británie svůj mandát Organizaci spojených národů k vyřešení palestinské otázky. OSN tedy vytvořila Výbor pro Palestinu sestávající z 56 členských států. Výbor doporučil Palestinu rozdělit na dva samostatné státy, Židovský a Arabský. Sionisté tento návrh s nadšením přijali, ovšem arabská strana nikoliv. Argumentovali nepoměrem v přesunu obyvatelstva z jednoho území na druhé a také tím, že by Židovskému státu připadla většina zemědělské půdy. Odmítnutí tohoto návrhu téměř

¹⁸ Židovská obec v Praze. *Historie: Alija* [online]. 2019 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/historie-alija>

okamžitě rozpoutalo ozbrojené konflikty mezi znesvářenými stranami. Země tak stanula na prahu občanské války. Koncem listopadu 1947, Výbor OSN pro Palestinu rozhodl pro hlasování o vzniku samostatného státu Izrael, který by v případě kladného výsledku dostal 56,47 % území Palestiny, tedy skoro 15 000 kilometrů čtverečních, včetně oblastí s majoritním zastoupením arabského obyvatelstva (v novém státě žilo 498 000 Židů a 497 000 Arabů, naopak ve státě Arabském 725 000 Arabů a 10 000 Židů). Celkem 33 států (převážně západních mocností a jihoamerického zastoupení ve výboru) bylo pro, 13 arabských států se vyjádřilo proti a 10 se zdrželo hlasování.¹⁹

Po skončení hlasování bylo tedy definitivně rozhodnuto. Britský mandát vypršel 1. srpna 1948, do stejného data se měla ze země stáhnout všechna britská expediční vojska a nové státy měly dle závěrečného ustanovení vzniknout nejpozději do 1. října 1948. Britové svůj odchod naplánovali již na 15. května, ale Židé již nehodlali dále čekat. Novodobý Izrael byl vyhlášen v Tel Avivu 14. května 1948, bojovníkem proti nacismu a zakladatelem Židovské agentury, Davidem Ben Gurionem, který se později stal prvním izraelským premiérem.²⁰

¹⁹ JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. 2. vyd. Přeložila Věra LAMPEROVÁ, přeložil Jan LAMPER. Praha: Rozmluvy, 2007. ISBN 978-80-85336-38-2, str. 505–507.

Televize Seznam. *Den, kdy byla rozdělena Palestina (29. listopad 1947)* [online]. 2011 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeseznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-byla-rozdelena-palestina-29-listopad-151057>

²⁰ Tamtéž, str. 506.

4 VÁLKA ZA NEZÁVISLOST

Válka za nezávislost, také označovaná jako První arabsko-izraelská válka vypukla bezprostředně po vyhlášení samostatného státu Izrael, dne 14. května 1948. Nově vzniklý stát byl napaden vojsky Egypta, Sýrie, Iráku, Jordánska.²¹

4.1 První fáze

Válka probíhala v několika fázích. První fáze trvala jen pár dní a situace Izraelců byla zlá, jen se snažili o zastavení arabských vojsk. Skončila příměřím vyjednaným OSN, to vydrželo ovšem jen měsíc. Egyptská armáda později dobyla kibuc Jad Mordechai, na další frontě se Izraeli podařilo zastavit syrskou armádu u kibucu Deganija. Velkou ranou pro nově vzniklý stát bylo dobytí Jeruzaléma jordánskou legií. Všichni Židé museli město opustit (znovu se do něj podívali až po Šestidenní válce roku 1967). Dne 2. června padl jeden z arabských velitelů Hassan Salami, jako odvěta byl bombardován Tel Aviv.²²

4.2 Druhá fáze

Ve dnech 8. až 18. července 1948 probíhala druhá fáze Války o nezávislost. Izrael zahájil (i díky dodávkám zbraní z Československa) ofenzivu a vytlačil arabská vojska ze severního Izraele a Galileje. Nově vzniklé Izraelské obranné síly také dobyly významné arabské pozice a města. Dne 11. června došlo u města Lydda k masakru Arabů v rámci odvetné akce za předešlé válečné zločiny. V polovině července OSN nařídila příměří, nebyl na něj ovšem brán zřetel. Dále se bojovalo v Negevské poušti, na severu i východě Izraele.²³

4.3 Třetí fáze a mírová jednání

Koncem roku 1948 již bylo jasné, že si Židovský stát svou existenci obhájí, egyptské síly byly zatlačeny hluboko do centra Sinajského poloostrova a v únoru 1949

²¹ JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. 2. vyd. Přeložila Věra LAMPEROVÁ, přeložil Jan LAMPER. Praha: Rozmluvy, 2007. ISBN 978-80-85336-38-2, str. 507–509.

²² Tamtéž.

²³ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 43–47.

bylo uzavřeno s Egyptem příměří, v březnu téhož roku také s Libanonem a Jordánském, v červenci se Sýrií a První arabsko-izraelská válka skončila.

Izrael válkou získal i území, která mu nebyla určena Organizací spojených národů. Získal Negevskou poušť, získal přístup k Akabskému zálivu a významnému přístavu Eilat a poměrně rozsáhlá územní původně určená pro Arabský stát v Palestině.²⁴

²⁴ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 48–51. Arabsko-izraelské války. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2018-11-16 [2020-02-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsko-izraelsk%C3%A9_v%C3%A1lky#Prvn%C3%AD_arabsko-izraelsk%C3%A1_v%C3%A1lka

5 SUEZSKÁ KRIZE

Suezská krize neměla dlouhého trvání, o to zajímavější kapitola světové historie to je. Blízkovýchodní konflikty mezi Izraelem a arabským světem mají nacionalistický podtext, jako je například Válka o nezávislost nebo Šestidenní válka. Suezskou krizi lze v širší souvislosti chápat spíše jako kapitolu studené války, než jako další arabsko-izraelský konflikt. Hlavními aktéry jsou velmoci, které si prostřednictvím válčících stran rozdělovaly sféry vlivu v oblasti a chránily své obchodní zájmy.²⁵ Další skutečností, proč je Suezská krize zajímavá i z politického hlediska, je na poměry studené války netradiční rozdělení stran na půdě OSN, během jednání o celé věci a dále také nepřímo ovlivnila i události v Československu roku 1968.

5.1 Cesta k válce

Suezský průplav byl otevřen roku 1869. Jedná se o 163 kilometrů dlouhý, uměle vytvořený průplav, který způsobil v celosvětové námořní dopravě revoluci. Průplav spojuje Středozemní moře s Rudým, a tedy i s Indickým oceánem. To znamenalo, že při plavbách do Indie, Arábie a východoasijských zemí nebylo již více nutné obeplouvat celý africký kontinent. Roku 1888 byla Velká Británie ustanovena správcem průplavu. Britské lodě tudy proplouvali do svých kolonií v Asii. Británie tudíž průplav nejčastěji využívala a v této době byla také Velká Británie největším akcionářem průplavu.²⁶

System fungoval do roku 1952. V Egyptě, na jehož území průplav leží, proběhl vojenský puč, ve kterém generál Gamál Násir svrhl krále Faruha a z Egypta se stala prosovětská diktatura.²⁷ Gamál Násir se rozhodl na horním toku Nilu vybudovat gigantickou Asuánskou přehradu (čímž zastavil pověstné povodně na Nilu, které přinášely úrodnou půdu a fakticky tak zlikvidoval egyptské zemědělství) a financovat ji ze zisků, které generoval Suezský průplav. Poplatky za průjezd lodí skrz Suezský průplav v té době vybírala *Anglofrancouzská společnost Suezského průplavu*.

²⁵ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 134–135.

²⁶ Televize Seznam. *Den, kdy začala Suezská krize (29. říjen 1956)* [online]. 2014 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-suezska-krize-29-rijen-15207>

²⁷ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 133–134.

Za začátek krize lze považovat den 29. říjen 1956, kdy Gamál Násir vydal rozkaz Egyptské armádě k obsazení průplavu a za podpory lidu oznámil, že průplav znárodnil. Britové a Francouzi se obrátili na Spojené státy americké s žádostí k okamžité vojenské akci, která by zbavila Gamála Násira moci. Americký prezident Dwight David Eisenhower vojenskou intervenci odmítl, protože USA nemělo na osudu Suezského průplavu takový zájem, jako právě Velká Británie a Francie. Západoevropské mocnosti se po nezdaru v USA uchylují ke konspirativnímu plánu. Ve francouzském městě Sévre se konala přísně tajná konference, kam byla přizvána i izraelská strana vedená premiérem Benjaminem Ben Gurionem.²⁸

Tehdejší Izrael měl s Násirovým režimem také spory. Egypt Izraeli blokoval jediný rudomořský a velmi důležitý přístav Eilat (a tudíž i přístup k Akabskému průlivu), nepovoloval izraelským lodím v plavbě Suezským kanálem a Židovský stát vojensky ohrožoval.²⁹ Konference skončila tajnou dohodou mezi všemi třemi stranami, Izrael měl z výše uvedených důvodů napadnout Egypt. Západoevropské mocnosti zde pak měli vystoupit jako mírotvůrci a dát oběma válčícím stranám takové ultimátum k zastavení bojů, na které by Egypt nikdy nepřistoupil, a dal tak Velké Británii a Francii záminku k vojenské intervenci na Sinajském poloostrově i bez souhlasu OSN (ultimátum spočívalo v zastavení bojů a odchodu obou nepřátelených armád na 16 kilometrů od Suezského průplavu). Po odmítavém stanovisku ze strany Egypta by tedy západ zasáhl a Suezský průplav by opět byl v jejich rukou.

5.2 Průběh války

Přesně dle tajné dohody ze Sévre, vyhlásil 29. října 1956 Izrael Egyptu válku, s cílem překonat Sinajský poloostrov a probojovat se až k průplavu. Ten samý den přišlo ze západní Evropy ultimátum k zastavení bojů a předání Suez do rukou britsko-francouzských mírových sborů. Jak spojenci předpokládali, Egypt toto ultimátum razantně odmítl a poskytl tak záminku k invazi. Prvním krokem britsko-francouzské koalice byly vzdušné údery proti egyptskému letectvu. Po jeho

²⁸ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 85.

²⁹ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 134.

skončení následovala invaze pozemních expedičních sborů, které bez větších obtíží Suezský průplav obsadila.³⁰

5.3 Následky konfliktu

Z vojenského hlediska se jednalo o jednoznačný úspěch, 50. léta byla ovšem z politického hlediska velmi nestálá a napjatá. Ostrá kritika zásahu ze strany Sovětského svazu se čekala. SSSR našel na půdě Spojených národů nečekaného spojence, a to Spojené státy americké. Spojené státy se netradičně přiklonily k Sovětskému svazu. Týden před invazí do Egypta SSSR podnikl vojenskou intervenci do Maďarské lidové republiky a došlo k brutálnímu potlačení Maďarského lidového povstání, které kritizovaly právě především Spojené státy americké. Nebylo tedy možné, aby jednu invazi kritizovaly a o týden později jinou schválily.³¹

Sověti s Američany později na půdě OSN prosadili rezoluci, která vyzývala všechny zúčastněné strany k upuštění od bojů a stažení svých armád pod hrozbou mezinárodní intervence. Francie a Velká Británie s takovým stanoviskem ze strany USA ve svých plánech nepočítala. Americký prezident Dwight David Eisenhower hrozil vypuštěním do oběhu veškerých zásob Britských liber, čím by Velkou Británii ekonomicky položil. Sovětský svaz zašel ještě mnohem dále. Nikita Chruščov vyhrožoval raketovými útoky proti Londýnu a Paříži a zničením celého Izraele. Jediným politikem na straně Francie byl paradoxně západoněmecký kancléř Konrád Adenauer, který kritizoval USA za nečinnost v záležitosti sovětské invaze do Maďarska a za ustupování Sovětskému svazu. Spojenci bez americké podpory byli nuceni rezoluci OSN přijmout a v prosinci 1956 se z Egypta stáhli. Izrael rezoluci odmítl a pro svou vlastní bezpečnost nechal jednotky rozmístěné na Sinajském poloostrově, jako přední linii pro případ egyptské agrese. Později je nahradily jednotky OSN, které se rozmístily na egyptsko-izraelské hranici.³²

³⁰ Televize Seznam. *Den, kdy začala Suezská krize (29. říjen 1956)* [online]. 2014 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeseznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-suezska-krize-29-rijen-152072>

³¹ Tamtéž.

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 85.

³² TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 136–138.

Na Suezský průplav tak dohlížely jednotky OSN. Poplatky na průplav tak připadly Egyptu, který byl nucen garantovat volnou plavbu pro lodě všech států, tedy i Izraele.³³ Z této krize vyšel vítězně Sovětský svaz. Násirův prosovětský režim se v Egyptě udržel, během krize se ukázala nejednotnost západních mocností, které se Sovětským svazem vedly studenou válku a v neposlední (a pro Československo fatální) řadě s obsazením Maďarska OSN nic neudělala, tudíž se invaze do Maďarska stala jakýmsi precedentem pro sovětskou politiku vůči svým satelitům ve střední Evropě (Sovětský svaz později provedl invazi do Polské lidové republiky a později i do Československé socialistické republiky).

³³ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 136–138.

6 ŠESTIDENNÍ VÁLKA

6.1 Cesta k válce

Šestidenní válka je jedním z nejvýznamnějších konfliktů na Blízkém východě moderní historie. Samotný konflikt vypukl 5. června 1967 a po jeho skončení se razantně změnila mapa celé oblasti. Tento konflikt fatálně ovlivnil na mnoho dalších let politický vývoj dějin v této oblasti, jeho dopady jsou zde hmatatelné dodnes.

Po vzniku samostatného státu Izrael a následujících dvou konfliktech s tím spojených, panovala na Blízkém východě silná nevraživost. Nový stát v oblasti byl stále trnem v oku arabských států. Izrael se nacházel ve strategicky velice nevýhodné pozici. Navzdory tomu, že své právo na existenci obhájil již ve Válce o nezávislost (též známá jako První arabsko-izraelská válka), měl ve svém dnešním území rozsáhlé arabské državy. Na východě země se nacházela největší z nich, a to Západní břeh řeky Jordán, který patřil Jordánsku.³⁴ Z izraelského pohledu se jednalo o nejcitlivější záležitost té doby, protože součástí této državy byl i Východní Jeruzalém, včetně Šalamounova chrámu, který je podle Bible prvním židovským chrámem, vybudovaný králem Šalamounem v 10. století před naším letopočtem.³⁵

Další vojensky významnou arabskou državou byly Golanské výšiny na severovýchodě Izraele, které jsou jižní součástí pohoří Antilibanon.³⁶ Tato hornatá oblast byla výhodnou pozicí pro ostřelování izraelských kibuců a v neposlední řadě také klíčově důležitého vodovodu, kterým se pitná voda dostává ze severu na jih země. Posledním územím je Pásmo Gazy na jihozápadě Izraele patřící Egyptu.³⁷

Politická atmosféra v oblasti houstla a do čela arabských států se postavil egyptský prezident Gamal Násir. Dne 16. května 1967 vydal rozkaz svým vojskům k překročení Suezského průplavu a militarizaci Sinajského poloostrova. Zároveň zahájil vyjednávání

³⁴ Vědecká knihovna UJEP. *Západní břeh Jordánu* [online]. ©1993-2020 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://arl.ujep.cz/arl-ujep/cs/detail-ujep_us_auth-g0713196-Zapadni-breh-Jordanu/

³⁵ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 102.

³⁶ JANEČEK, Pavel. Mapa – pohoří Libanon a Antilibanon. In: *Pinterest.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/289285976039494675/>

³⁷ Mapy.cz. *Pásmo Gazy* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=34.3779285&y=31.4612842&z=8&source=osm&id=152951916>

s OSN o stažení jejich jednotek ze Sinaje, kde působily od roku 1956 po Suezské krizi jako mírové jednotky mezi nepřátelými státy. Vzápětí také pro izraelské lodě uzavřel Tiranskou úžinu.³⁸ Je to jediná cesta, kterou větší obchodní lodě mohou proplout z Rudého moře do Akabského zálivu).³⁹ Tímto krokem Egypt zablokoval jediný izraelský přístav v Rudém moři a zároveň jedno z největších izraelských měst, Eilat. A právě tento krok je dodnes považován za bezprostřední příčinu války.

Gamal Násir usilovně a také úspěšně jednal s dalšími arabskými státy. I přes mnohé rozpory, se po skončení jednání svěřila pod jeho velení zejména Sýrie, která v konfliktu vystupovala, jako Násirův největší spojenec. Stranou nezůstaly stát ani jiné státy. Před začátkem války měl Egypt vojenskou podporu téměř celého arabského světa, od Maroka až po Saudskou Arábii. Stranou nezůstaly ani státy, jako je Irák a Libanon. Připojil se i do té doby velice zdrženlivý jordánský král Hussajn, který se před tím vojenskému konfliktu s mnohem vyspělejší Izraelem stranil.

Izrael na vojenskou agresi ze strany arabské koalice reagoval vytvořením Vlády národní jednoty. Ministrem obrany byl jmenován Moše Daian, jehož role v Suezské krizi byla klíčová. Jeho prvním náměstem se stal později významný politik Šimon Peréz. I další vojevůdci se v pozdější době stali vrcholnými politiky, zmínit je nutné tehdejšího náčelníka štábu Izraelských obranných sil Jicchaka Rabina. Velitelem klíčové divize na Sinajském poloostrově byl Ariel Šaron.⁴⁰

6.2 Průběh války

Konflikt vypukl 5. června 1967 v ranních hodinách, kdy se vzneslo téměř celé izraelské letectvo a napadlo základny vojenského letectva Egypta, Sýrie, Libanonu a Jordánska. Mosad (Institut pro výzvědné a zvláštní operace, izraelská zpravodajská

³⁸ Tiranská úžina je 13 kilometrů široký průliv mezi jižním výběžkem Sinaje patřící Egyptu a ostrovem Tiran, který je pod egyptskou správou.

³⁹ Akabský záliv. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Akabsk%C3%BD_z%C3%A1liv

⁴⁰ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 117. Televize Seznam. *Den, kdy začala šestidenní válka (5. červen 1967)* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.televizeseznam.cz/video/slavedny/den-kdy-zacala-sestidenni-valka-5-cerven-152637>

služba) díky výborné výzvědné činnosti informoval vládu o plánovaném útoku na Židovský stát právě 5. června.⁴¹

Izraelský letecký úder byl zničující, překvapil letectvo arabské koalice nepřipravené na zemi, ve chvíli, kdy bylo do letounů čerpáno palivo a doplňována munice. Úder během několika hodin zlikvidoval 419 strojů egyptského letectva, tedy 90 % veškerých letounů, které měl Egypt k dispozici. Ještě během dopoledních hodin bylo zničeno téměř celé syrské a jordánské letectvo. Tím Izrael zcela ovládl vzdušný prostor nad Blízkým východem, což bylo ze strategického hlediska klíčové pro vedení pozemních operací. Izraelské mechanizované a obrněné jednotky se tedy nemusely obávat leteckých útoků, a naopak se mohly spolehnout na účinnou podporu svých leteckých sil. Tato skutečnost se stala ze strategického hlediska rozhodující, protože od rozvoje aviatiky v období mezi světovými válkami se letectvo stalo rozhodující ozbrojenou složkou každé moderní armády.⁴²

Moše Daian ze své pozice ministra národní obrany stanovil jasnou prioritu pro vedení války, a to co nejrychleji se pomocí strategie „bleskové války“ (strategie bleskové války spočívá v rychlém a nečekaném útoku na dvou různých a poměrně krátkých úsecích fronty, prorazit nepřátelské linie na obou místech a obě skupiny armád spojit, čímž se dostane značné množství jednotek protivníka do obklíčení. Za průkopníka této strategie je považován německý generál Heinz Guderian).⁴³

Strategie Moše Daiana byla úspěšná a již třetí den Izrael kontroloval celý Sinajský poloostrov (území zhruba třikrát větší než samotný Izrael) a během čtvrtého dne Šestidenní války obsadil i východní břeh Suezského průplavu. Hlavní nepřítel Egypt byl tímto poražen.⁴⁴

Současně probíhaly boje i na dalších frontách války. Historický okamžik se odehrál 7. června 1967, kdy se izraelské speciální síly probyly skrz jordánskou obranu

⁴¹ BLACK, Ian a Benny MORRIS. *Mossad: izraelské tajné války*. 4. vyd. Přeložila Zdena SPARLINGOVÁ, přeložila Tamara VÁŇOVÁ. Brno: Jota, 2011. Nové obzory (Jota). ISBN 978-80-7217-953-4, str. 248–252.

⁴² Největší tankové bitvy – Šestidenní válka. In: *Youtube.com* [online]. 2012 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bfgs4U9TbwE>

⁴³ Heinz Guderian – German general. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2012 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Heinz-Guderian>

⁴⁴ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 118.

situovanou podél území Západního břehu Jordánu a stanuly jako první Židé po dvaceti letech u Zdi nářků ve východním Jeruzalémě, kam měli Židé za jordánské nadvlády zakázaný přístup.⁴⁵ V této chvíli již byl výsledek války prakticky rozhodnutý. Syrské i jordánské jednotky se sice ještě pouštěly do akcí, ovšem pod vlivem lživých informací ze strany Egypta o výsledku bitvy o Sinajský poloostrov. Z Egypta sem přicházely zprávy o tom, jak egyptské síly vítězí. Na základě nich se zbylé arabské armády pokoušely o marné protiútoky, které se setkávaly pouze s neúspěchem a vysokými ztrátami na životech.⁴⁶

Třetí den války Izrael obsadil také jordánský Západní břeh řeky Jordán a Jordánsko kapitulovalo. Pátý den byla zahájena ofenziva proti syrským jednotkám rozmístěným na Golanských výšinách, které byly o den později dobyty.⁴⁷ Izraeli se tímto úspěchem otevřela přímá cesta na syrské hlavní město Damašek. Od postupu bylo upuštěno poté, co se do dění na Blízkém východě vložil Sovětský svaz, který se obával o osud syrského prosovětského režimu. Cílem SSSR bylo také zamezit šíření izraelského prozápadního vlivu v oblasti. Spojené státy americké reagovaly doporučením k zastavení postupu kvůli stabilizování situace a v neposlední řadě také kvůli obchodním zájmům na trhu s komoditami, hlavně ropou.

6.3 Dopady války na Blízký východ

Těchto necelých 130 hodin radikálně změnilo mapu oblasti a misky vah sil. Izrael získal Pásmo Gazy, celý Západní břeh Jordánu, Golanské výšiny a Sinajský poloostrov⁴⁸. Nezpochybnitelné izraelské vítězství stabilitu na Blízkém východě

⁴⁵ Televize Seznam. *Den, kdy začala šestidenní válka (5. červen 1967)* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.televizeseznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-sestidenni-valka-5-cerven-152637>

⁴⁶ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 147–150. Šestidenní válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/%C5%A0estidenn%C3%AD_v%C3%A1lka

⁴⁷ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 118.

⁴⁸ Šestidenní válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/%C5%A0estidenn%C3%AD_v%C3%A1lka

nepřineslo. S určitostí ho můžeme považovat za jeden z důvodů pro další střety, které budou rozebrány v dalších kapitolách (Jomkipurská válka a další).⁴⁹

V průběhu následujících let se Izrael (pod nátlakem ze strany západních států) rozhodl přijmout politiku navracování dobytých území výměnou za mírové smlouvy. Série mírových dohod s Egyptem byla přijata v roce 1978, s Jordánskem až roku 1994. Tato jednání byla velmi problematická, protože ziskem Západního břehu se ocitlo na izraelském území přes milion Arabů, kteří zde žili. Dohoda se Sýrií dodnes uzavřena nebyla z důvodu ochrany životně důležitého vodovodu, který na izraelské straně na úpatí Golanských výšin vede. Golanské výšiny tedy zůstávají pod izraelskou správou a můžeme přepokládat, že vzhledem k událostem na Blízkém východě z posledních několika let to tak zůstane i nadále. OSN toto území považuje za okupované.⁵⁰

Jicchak Rabin, Ariel Šaron i Šimon Peréz se později stali předsedy izraelských vlád. V roce 1994 obdrželi Peréz a Rabin Nobelovu cenu za snahu o mír v oblasti, spolu s nimi ji získal i Jásir Arafat.

⁴⁹ Televize Seznam. *Den, kdy začala šestidenní válka (5. červen 1967)* [online]. 2016 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-sestidenni-valka-5-cerven-152637>

⁵⁰ Šestidenní válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/%C5%A0estidenn%C3%AD_v%C3%A1lka

7 JOMKIPURSKÁ VÁLKA

Jomkipurská válka nese svůj název podle doby, ve které probíhala. Konflikt započal dne 6. října 1973, kdy židovský svět slaví svůj nejdůležitější náboženský svátek, Den smíření (Jom Kipur). Jde o svátek, kdy většina Židů tráví čas v synagogách a drží dvacet čtyři hodin půst.⁵¹ V muslimském světě bývá válka označována jako Ramadánová, neboť roku 1973 probíhal zároveň i Ramadán.

7.1 Příčiny

Hlavní ohnisko sváru byla Izraelem dobytá území v předchozím konfliktu. Egypt ztratil rozsáhlá území celého Sinajského poloostrova, hranici mezi nepřátelými státy nyní tvořil Suezský průplav. Jeruzalém byl pod izraelskou kontrolou a Sýrie ztratila oblast Golanských výšin. Mezi Izraelem a Egyptem od konce Šestidenní války probíhala takzvaná „opotrebovací válka“, spočívající především v leteckých soubojích a střetnutích menšího rozsahu. Mírné zlepšení vztahů mezi těmito státy přinesl rok 1970, kdy zemřel na infarkt egyptský prezident Gamal Násir. Ve funkci ho vystřídal Anvar Sadat, změna se projevila na geopolitickém poli, Násir prosazoval fúzi socialismu s arabským nacionalismem s orientací na Sovětský svaz, Sadat byl více prozápadní. Do roku 1972 vypověděl z Egypta přes 15 tisíc sovětských vojenských i hospodářských poradců, všechny vazby na SSSR vypovědět nemohl, protože egyptská armáda stále používala převážně sovětskou výzbroj a Sovětský svaz byl jejím hlavním dodavatelem.⁵² Navzdory mírnému uvolnění vztahů mezi Egyptem a Izraelem, prioritou egyptsko-syrského spojení zůstávala odvěta za debakl v Šestidenní válce. Ale velmi se lišily metody, jak odvety dosáhnout. Egypt byl připravený uznat izraelské právo na existenci, Sýrie ovšem nikoliv. Sadat se chtěl zaměřit především na znovuzískání ztracených území pomocí dobytí Golanských výšin, tím demonstrovat světu rozhodný postoj k prosazování arabských států, zároveň také Izrael oficiálně uznat jako stát a získat tím podporu světové veřejnosti. Dále pomocí ropných embarg vyvinout politicko-ekonomický tlak na západoevropské státy, aby dostal Izrael k jednacímu stolu

⁵¹ Jom kipur. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Jom_kipur

⁵² BAREŠ, Ladislav, Rudolf VESELÝ a Eduard GOMBÁR. *Dějiny Egypta*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-971-3, str. 621–624.

a přimět jeho zástupce k navrácení Sinaje, Západního břehu Jordánu a vyřešení situace s palestinskými uprchlíky v arabských zemích. Syrský prezident Háfiz Asad trval na původním cíli, a to vymazání Izraele z mapy Blízkého východu.⁵³

„Zatímco Egypt byl připraven uznat Izrael, Sýrie nikoliv. Sadat se snažil přesvědčit syrského prezidenta Háfize Asada o tom, že je třeba se zaměřit na skromnější cíle – znovudobytí území, ztracených v roce 1967, vyřešení problému uprchlíků a uznání palestinské entity. Prostředkem k dosažení těchto cílů se podle jeho názoru mělo stát dobytí Golanských výšin a předmostí na východním břehu Suezského průplavu. Hodlal tak demonstrovat rozhodný postoj v boji za prosazení nároků arabských států a získat na svou stranu sympatie světové veřejnosti.

Počítal rovněž s uvalením ropného embarga na nejzranitelnější západoevropské státy, jejichž vlády měly podle Sadatových předpokladů vyvinout tlak na Spojené státy americké, aby přiměly Izrael zasednout k jednacímu stolu. Egyptský prezident kalkuloval s tím, že výše zmíněné omezené cíle nepředstavují fatální ohrožení životních zájmů Izraele, a nevyprovokují tudíž jeho vládu k jaderné odvetě, které se nesmírně obával.“⁵⁴

7.2 Průběh války

Podél východního břehu Suezského průplavu vybudoval Izrael na svou obranu Bar Levovu linii. Jednalo se o půl druhého bilionu tun kamení a písku, nasypaného podél Suezu tak, aby bylo jakékoliv překonání vodní překážky nemožné.⁵⁵ Použití těžké techniky k odstranění bariéry by trvalo dlouho a bylo by okamžitě zaznamenáno hlídkujícími izraelskými vojáky, kteří měli za Bar Levovou linií své základny. Využití výbušnin by v tomto množství materiálu bylo neúčinné, a proto se izraelské velení ozbrojených sil domnívalo, že udržovat zde velkou posádku není nutné. Generalita byla přesvědčena, že k proražení valu by byl potřebný jaderný výbuch. Egypťští ženisté ovšem našli brilantní způsob, jak val nenápadně překonat během tří až čtyř hodin. Během výstavby Asuánské přehrady na Nilu zjistili, že lze přesunout značné množství

⁵³ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 168–170.

⁵⁴ DUNSTAN, Simon. *Válka Jom Kippur 1973: Sinaj*. Ilustroval Kevin LYLES. Praha: Grada, 2009. Válečná tažení. ISBN 978-80-247-2883-4.

⁵⁵ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 169.

písku a šterku pomocí vodních proudů z vysokotlakých požárních hadic. Za přísného utajení nakoupili z různých evropských států masivní vysokotlaká čerpadla na diesellový pohon. Pomocí nich bylo možné odstranit ze břehu Suezského průplavu zábrany a nepozorovaně překonat průplav.⁵⁶

Dne 6. října 1973 překonávají egyptské síly Suezský průplav a na druhé frontě se ke Golanským výšinám blíží syrská těžká technika. Arabské armády zastihly Izrael ve velké početní nevýhodě a naprosto nepřipravené. Větším problémem pro postupující armády bylo izraelské letectvo, které okamžitě reagovalo. Tentokrát bylo mnohem lépe připravené než v roce 1967. Egypt již v té době disponoval teplem naváděnými protiletdeckými raketami, které přesouval hluboko za frontovou linií tak, aby je nemohly ohrozit izraelské pozemní síly a zároveň aby jejich účinný dostřel poskytl ochranu tankům a pěchotě, která vedla útok. Jen během prvních dvou dnů války přišel Izrael o třetinu svých strojů. Egyptané si tak zajistili bezpečný přechod přes Suezský průplav a několik hodin bezpečného postupu armády, stovek tanků a desítek tisíc vojáků přes Sinajský poloostrov. Do večera téhož dne se egyptské armádě podaří postoupit o 8 kilometrů do vnitrozemí poloostrova. V Izraeli mezitím probíhá všeobecná mobilizace proti egyptským jednotkám. Na Sinaji je postavena obrněná záloha. Nejednalo se ovšem o vojáky z povolání ani o vojáky v aktivní službě, ale o civilisty, a právě na nich bude v příštích dnech záviset osud mladého státu. Postup Egyptanů do nitra Izraele by znamenal jeho likvidaci.⁵⁷

Dne 9. října vstupuje válka do další etapy. Izraelský protiútok dle očekávání nebyl úspěšný ve své podstatě. Podařilo se však v nastalém zmatku evakuovat zbytky izraelské pěchoty, která po překvapivém útoku uvízla při východním břehu Suezského průplavu, a ustoupit k horám v centrálním Sinaji.⁵⁸

Dále se podařilo zaujmout nová obranná postavení a konsolidovat situaci. Nová strategie spočívá v upuštění od protiútoků a získání výhodné pozice pro obranu. Dále získat čas leteckým silám k přeskupení a k dokončení mobilizace. Situace na frontě

⁵⁶ Jomkipurská válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Jomkipursk%C3%A1_v%C3%A1lka

⁵⁷ Největší tankové bitvy – Bitva o Sinaj, říjnová válka. In: *Youtube.com* [online]. 2013 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=H6b7Z5jZMzk>

⁵⁸ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 144–145.

u Golanských výšin byla odlišná. Syrská armáda nebyla zdaleka tak úspěšná jako její egyptský spojenec.⁵⁹

Nejen, že nedosáhla na Golanských výšinách stanoveného cíle, ale ještě má Izrael na této frontě navrch. Háfiz Asad proto naléhá na Sadata, aby co nejrychleji obnovil ofenzivu na západě a zaměstnal tak Izrael na své straně. Egyptský vůdce nějakou dobu odolával, ale spojenci vyhověl (navzdory nesouhlasu jeho vrchního velitele ozbrojených sil). Obnovená egyptská ofenzíva 14. října již ničím nepřipomíná úspěšný začátek války. Podnikají proti izraelským silám útok, připomínající Šestidenní válku. Egyptané přišli během několika hodin o 250 tanků a ztratili tak svou převahu, zbytky jednotek po porážce ustupují zpět na západ a zaujímají obranná postavení. Po dalších dvou dnech těžkých bojů se izraelské jednotky dostávají k Suezskému průplavu a chystají se ho překročit. V případě úspěchu operace by mohly proniknout do středního Egypta, napadnout tam zbývající síly a ohrozit i hlavní město Káhiru. Operace se daří a další den ráno jsou na západní straně Suezu již dvě izraelské obrněné divize. 24. října 1973 jsou zbývající egyptské síly obklíčeny a izraelské tanky se nacházejí sto kilometrů od Káhiry.⁶⁰ Dne 11. listopadu 1973 uzavírají všechny válčící strany příměří.⁶¹

7.3 Následky války a cesta k míru s Egyptem

Navzdory tomu, že Izrael válku vyhrál a získal ještě rozsáhlejší území než po Šestidenní válce, rovnováha sil na Blízkém východě se změnila. Arabský útok zastihl Izrael zcela nepřipravený, není sporu o tom, že Mossad katastroficky selhal. Během prvních dnů války postoupily egyptské síly hluboko do vnitrozemí Sinajského poloostrova a Izrael tak čelil svému bezprostřednímu zničení. K vyšetření tohoto selhání byla sestavena takzvaná „Agranatova komise“⁶², s jasným úkolem najít viníky selhání tajných služeb. Vyšetřování netrvalo dlouho a proběhlo v nejvyšších kruzích izraelské politiky a generality. Ve funkci předsedy vlády nahradil Goldu Meirovou, v předchozí kapitole zmíněný, Jicchak Rabbin, Náčelník Generálního štábu izraelských sil z války

⁵⁹ Největší tankové bitvy – Bitva o Sinaj, říjnová válka. In: *Youtube.com* [online]. 2013 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=H6b7Z5jZMzk>

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 145.

⁶² Agranatova komise. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-25]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Agranatova_komise

roku 1967 a z postu ministra národní obrany odstoupil další veterán Šestidenní války Moše Daian. Padaly i další hlavy, a to hlavně v řadách vyšších důstojníků tajných služeb a další státní funkcionáři, kteří byli označeni jako viníci nastalé situace.

Válka jednou pro vždy změnila atmosféru Blízkého východu, a to jak u Arabů, tak i u Židů. Od roku 1967 žili Židé v dobrém rozmaru a pocitu všeobecného bezpečí a prosperity. Hrůzy prvních dnů Jomkipurské války jim ale otevřely oči. Arabové, ačkoliv válku prohráli, opět nabili ztracené sebevědomí a v Izraeli se rozplynulo všeobecné přesvědčení o vlastní neporazitelnosti. Válka také obnovila vzájemný respekt obou zneprátených stran, mírová vyjednávání probíhala rychleji a hladčeji, než tomu bylo doposud. Americkému diplomatovi a následně i ministrovi zahraničních věcí Henrymu Kissingerovi se záhy podařilo vyjednat dohodu přijatelnou pro všechny zúčastněné strany.⁶³

Izrael stáhl své jednotky z dobytých území, a to dokonce i z celého Sinaje, poloostrov tak připadl znovu Egyptu. Na druhé straně Egypt byl donucen znovu otevřít Suezský průplav, což uvítali hlavně západoevropští aktéři Suezské krize z roku 1956. Arvan Sadat po válce vystupoval jako velký mírotvůrce v regionu⁶⁴, roku 1977 byl přijat na státní návštěvu v Jeruzalémě, kde byl nebývale příznivě přivítán. Při projevu v izraelském parlamentu zdůraznil především nutnost vyřešit otázku palestinských uprchlíků, uzavření trvalého míru mezi Izraelem a Egyptem. O dva roky později v Camp Davidu byly slavnostně podepsány mírové dohody, nejdůležitější pasáž hovoří takto:

„Mír vyžaduje respektování suverenity, územní integrity a politické nezávislosti všech států v oblasti i jejich právo žít v míru uvnitř uznaných a zajištěných hranic bez ohrožování či použití násilí.“

Navzdory mírovým dohodám se vedly spory i nadále. Izraelská vláda pod vedením premiéra Begin odmítala předat, jakkoliv velkou část izraelské půdy do rukou cizího státu k vytvoření autonomní Palestiny a dodržet tak i druhou část mírové smlouvy.

⁶³ BAREŠ, Ladislav, Rudolf VESELÝ a Eduard GOMBÁR. *Dějiny Egypta*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-971-3, str. 621–630.

⁶⁴ KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9, str. 156.

Z toho důvodu tyto smlouvy nikdy nepřijalo Alžírsko, Sýrie a Libye. Hlavní překážkou ke smíření mezi Palestinci a Izraelci pak byla skutečnost, že pravicevci izraelští politici odmítali uvěřit, že cílem arabských států již není vymazání Izraele z mapy světa (a to ani po projevu Jásira Arafata z roku 1974).⁶⁵

⁶⁵ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 178.

8 VÁLKA V LIBANONU

Válka v Libanonu se od předchozích konfliktů diametrálně liší. Nejednalo se o válku konvenčního typu, jak tomu bylo doposud, nýbrž o boj řadové armády s partyzánskými skupinami, jaký probíhá v určité míře ještě dnes v Afghánistánu a v oblasti syrsko-turecké hranice.

8.1 Libanon a cesta k válce

Abychom mohli tento konflikt uchopit a podrobit rozboru, je nebytně nutné znát, na kterém území se odehrává. Libanon je poměrně malý stát ležící severně od Izraele, východní a jižní hranice státu je tvořena se Sýrií. Ze západu ho pak omývá Středozemní moře. Od 16. století patřilo území dnešního Libanonu Osmanské říši, s koncem 1. světové války a porážkou Ústředních mocností se v zemi osmanský vliv rozpadl. Velká Británie a Francie s tichým souhlasem Ruska podepsaly tajnou Sykes-Picotovu (oficiálně zvanou Maloasijskou) dohodu. Dohoda byla založena na předpokladu, že státy Trojdohody zvítězí v 1. světové válce a Osmanská říše se rozpadne. Sykes-Picotova dohoda rozdělovala sféry vlivu mezi zmíněnými zeměmi v arabských provinciích do pádu Osmanské říše.⁶⁶

Sýrie spolu s Libanonem byly ve francouzské sféře vlivu. Zatímco Palestina, území dnešního Iráku, Iránu a provincie dále na východ až k Indii připadly Britům. Roku 1920 byl Libanon prohlášen za mandátní území Společnosti národů, která ho záhy svěřila Francii. Stal se tak fakticky francouzskou provincií. Takto tomu bylo až do začátku 2. světové války, kdy po porážce Francie nacistickým Německem přešel Libanon pod správu Vichistické vlády. V oblasti Blízkého východu ovšem působila Svobodná francouzská armáda, která spolu s jednotkami Spojeného království území dobyla. Samostatnost získal o dva roky později. Velmi zajímavé bylo rozdělení moci v nově svobodném státě. Představitelé země (tzv. Národní pakt) rozhodl o demokratickém zřízení, s jasně rozdělenými funkcemi pro majoritní náboženské skupiny v zemi pro udržení míru mezi nimi. Prezidentem se zpravidla stává maronita (člen Maronistické

⁶⁶ Libanon. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.wikiwand.com/cs/Libanon>

katolické církve), předsedou vlády sunnitský muslim a předsedou parlamentu šiitský muslim.⁶⁷

Klid mezi náboženskými skupinami v Libanonu vydržel až do roku 1958, kdy Libanon přijal Eisenhowerovu doktrínu (užší spojení se Sýrií a Egyptem). Eisenhowerovy doktríny se obávali především mironité žijící v Libanonu, protože by se tak stali jedinou větší křesťanskou komunitou v majoritním arabském společenství. Země se ocitla na prahu občanské války, minoritský prezident Šamún se obrátil s prosbou o pomoc na Spojené státy, které reagovaly vojenskou intervencí v zemi. Intervence nebyla dlouhodobého charakteru, po uklidnění situace proběhly roku 1958 nové prezidentské volby a bezprostředně po nich se americké expediční síly stáhly.⁶⁸

Napětí mezi náboženskými skupinami v zemi přetrvávalo a na klidu nepřidal ani masivní příliv palestinských uprchlíků, kteří se přesouvali z Jordánska do Libanonu. Mezi uprchlíky bylo mnoho sympatizantů i příslušníků OOP (Organizace pro osvobození Palestiny). Tyto extremisty ostatní arabské státy odmítly přijmout na své území, nicméně nepokoji zmítaný Libanon nebyl schopen přílivu členů OOP čelit. V roce 1975 vypukla v zemi občanská válka, která si vyžádala tisíce životů a zároveň umožnila OOP zcela ovládnout jih země, odkud vyhnala křesťanské a šiitské obyvatelstvo. Palestinci se ostře střetávali s původními obyvateli, kteří se cítili utlačováni. Libanonská vláda požádala v roce 1976 o zásah Sýrie, její armáda se střetávala s bojovníky OOP na jihu země, později s nimi spíše začíná sympatizovat a podporovat je v útocích na sever Izraele. Izraelská reakce na sebe nenechala dlouho čekat, s podporou křesťanských milicí plukovníka Haddáda obsadily izraelské jednotky jih země. Libanon se tak fakticky rozdělil na tři části: východ země ovládala Sýrie, o jih země bojovala OOP s Izraelem, východní Bejrút v rukou sunnitů a západní Bejrút v rukou křesťanů s izraelskou podporou. Postiženo bylo hlavně civilní obyvatelstvo, Libanonci, kteří snášeli odvetné izraelské akce a také Palestinci v utečeneckých táborech, kde si OOP zřídila svá velitelství a výcviková zařízení. Útoky na sever Izraele od té doby eskalovaly až do roku 1978, kdy byl jih Libanonu zcela obsazen izraelskou

⁶⁷ KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9, str. 157.

⁶⁸ Libanon. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.wikiwand.com/cs/Libanon>

armádou v „Litanské operaci“. Jednotky se ze země stáhly až poté, co do oblasti dorazily bezpečnostní sbory OSN a hranici mezi státy spravoval plukovník Haddán a jeho milice.⁶⁹ Na krátkou dobu zavládl mír.

8.2 Invaze

Na počátku 80. let se začala situace mezi Izraelem a OOP na jihu Libanonu opět vyostřovat, stále častější ostřelování jak jedné, tak i druhé strany zemi téměř zpustošilo. Bezútěšný stav vyústil 24. července 1981 v uzavření příměří mezi oběma stranami. I když bylo uzavřeno příměří, napjatá situace směřovala k dalšímu konfliktu. Další, pro Izrael novou zkušeností (kromě nového druhu války), byl fakt, že veřejnost tentokrát nestála na straně vlády v boji s OOP, ale přála si boje zastavit a své jednotky z jižního Libanonu stáhnout.

Krátce po uzavření příměří představitelé Izraelských obranných sil (Ariel Šaron) a náčelník generálního štábu Rafael Nejtan prohlašovali, že při jakémkoliv porušení mírové dohody ze strany OOP přijde tvrdá odpověď. Funkcionáři se také vůbec netajili názorem, že k udržení trvalé bezpečnosti na izraelské severní hranici je nezbytné spojit síly s křesťanskými milicemi dislokovánými severně od Bejrútu, vedenými Baširem Džamáílem (milice byly zvané „*Falangy*“). Záminku pro zahájení operace „*Mír pro Galilej*“, tedy obsazení jižního Libanonu přinesl 3. červen 1982, kdy byl v Londýně spáchán atentát na izraelského velvyslance. Velvyslanec byl těžce zraněn, ale útok nakonec přežil. K činu se přihlásila radikální skupina Abú Nidála, odnož OOP. Frakce v přímém kontaktu s OOP sice nebyla, ovšem pro izraelskou vládu to byl dostatečný důvod k zahájení zmíněné operace. Hned 4. června provedlo izraelské letectvo těžké bombardování úkrytů OOP v Bejrútu.⁷⁰

Palestinci odpověděli dělostřeleckými útoky na židovské osady při severní hranici Izraele. Dne 6. června se daly do pohybu obrněné divize izraelské armády, které bez větších problémů přešly přes libanonskou hranici, území ovládané plukovníkem Haddádem, i přes oblasti, které měly na starosti mírové sbory OSN, umístěné v oblasti

⁶⁹ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, s. 187–188.

⁷⁰ KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9, str. 159.

od výše rozebírané občanské války.⁷¹ Během několika dnů byla obsazena strategicky významná města, například Týrus, Nabatíi a Damour (město bylo původně převážně maronitské, v té době významná základna OOP), které se nachází jižně od Bejrútu.⁷²

Tímto rozhodnutím se izraelské síly ovšem nacházely nebezpečně hluboko v libanonském vnitrozemí, navzdory původnímu plánu operace „*Mír za Galilej*“. Porušení původního plánu zvedlo vlnu nevole mezi opozičními stranami i širokou veřejností, v hlavním městě Tel-Avivu se shromáždilo sto tisíc protestujících, demonstrace za zastavení války probíhaly po celou dobu konfliktu. Plánované tažení na Bejrút bylo podle demonstrujících v přímém rozporu s ideály sionismu dle Herzlova Judestaatu.

Bejrút byl ostřelován dnem i nocí izraelskými jednotkami, krom protestu v Tel Avivu toto jednání rozhořčilo i zbytek světa. Ministerstvo národní obrany bylo silně kritizováno pro vydávání neoprávněných rozkazů dělostřelectvu k útokům na libanonská města. Po složitých jednáních o zastavení palby z obou stran se dospělo k dohodě, podle které se měli bojovníci OOP stáhnout z jihu země a syrští vojáci ukončit svou přítomnost v Libanonu úplně.⁷³ Izraelské síly se pak měly vrátit za hranice státu. Dne 22. srpna 1982 započalo stahování jednotek z Libanonu a 1. září byla válka oficiálně ukončena.

8.3 Válečné zločiny a dopad konfliktu na izraelskou politiku

K největším hrůzám této války a tragédiím se teprve schylovalo. Dva týdny po válce, 14. září 1982, byl zavražděn někdejší vůdce výše zmiňovaných křesťanských Falang a proizraelsky orientovaný, současný prezident státu Bašír Džamál.⁷⁴

Z atentátu byli obviněni palestínští radikálové z OOP a Izrael reagoval obsazením celého západního Bejrútu. Odveta Bašírových Falang na sebe také nenechala dlouho

⁷¹ LUKEŠOVÁ, Hana. Tragická konfrontace v Libanonu. In: *Valka.cz* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15165-Tragicka-konfrontace-v-Libanonu>

⁷² Česká televize. *Izraelská vojska vtrhla do jižního Libanonu* [online]. 2014 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10266819072-vypravej/ve-stopach-doby/1982/336-izraelska-vojska-vtrhla-do-jizniho-libanonu/>

⁷³ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 180.

⁷⁴ Tamtéž.

čekat. Dne 16. září 1982, pod záminkou hledání teroristů odpovědných za Bašírovu smrt, vtrhla milice do palestinských utečeneckých táborů Sabra a Šatila, kde se za smrt svého nejvyššího velitele krutě pomstila. Po odchodu Falang z táborů zde zůstalo přes 460 zavražděných mužů, žen i dětí.⁷⁵

Dodnes není úplně jasné, zda o připravovaném masakru izraelští velitelé věděli, či nikoliv, nicméně tento čin vyvolal celosvětové pobouření a politickou nestabilitu v samotném Izraeli. K prošetření činu byla sestavena „Kahanova komise“⁷⁶, s cílem zjistit, v jakém článku struktury velení armády došlo k pochybení a tyto osoby následně potrestat. Členy komise byli například předseda Nejvyššího soudu Jicchak Kahan nebo generálmajor Jona Efrat. Závěr komise zněl, že z izraelské strany neexistoval úmysl poškodit civilní obyvatelstvo v táborech, plnou vinu tedy nesou inkriminovaní falangisté, nicméně ministr národní obrany Ariel Šaron byl shledán vinným z „přehlížení nebezpečí z pomsty ze strany falangistů“. Ariel Šaron rezignoval až po opětovných demonstracích v ulicích Tel Avivu spolu s ministrem zahraničí Jicchakem Šamirem. Dalším obviněným byl náčelník vojenské rozvědky Jehošu Saugui (podle vyjádření komise „zavíral oči a ucpával si uši před tím, co se jasně dělo uvnitř Sabry a Šatily“) v případě vrchního velitele ozbrojených sil, Rafaela Nejtana, nebyla rezignace doporučena vzhledem k tomu, že mu končilo funkční období.

Kromě výše zmíněného vnitropolitického zemětřesení přinesla tato válka Izraeli značný pokles mezinárodní prestiže a značný nárůst syrského vlivu na Libanon. Rozpory v Libanonu také sílily. V první polovině 80. let došlo k nárůstu útoků sebevražděných šíitských teroristů. Nejvýznamnější z nich proběhl 4. listopadu 1983 ve městě Sidon, na velitelství izraelských sil. Během útoku přišlo o život 36 izraelských vojáků. Teroristé v Libanonu dále neútočili pouze proti izraelské armádě, během útoků bylo zabito 260 amerických vojáků umístěných v Bejrútu a nejextremističtější frakce napadaly i umírněné arabské politiky a skupiny, pokoušející se o dialog s Izraelci.⁷⁷

⁷⁵ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 180–182.

⁷⁶ Tamtéž, str. 183.

⁷⁷ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 187–190.

9 VÝVOJ VZTAHŮ NA PŘELOMU TISÍCILETÍ

Změnu vztahů můžeme pozorovat již koncem 80. let minulého století. V tomto období byl v Izraelem obsazených oblastech poměrný klid. Nebylo výjimkou, že Arabové, trvale žijící na okupovaných územích jezdili za prací přes hranice do Izraele. Navzdory tomu, že většinou vykonávali pouze pomocná zaměstnání a jejich platy se s platy izraelských občanů nedaly srovnat, jejich životní úroveň byla o poznání vyšší než u Arabů, kteří žili a pracovali například v Jordánsku, či Sýrii.

Postoj USA v tomto období k situaci na Blízkém východě byl do jisté míry smířlivý. Prezident USA Ronald Reagan opakovaně zdůrazňoval, že nebude stát na izraelské straně, pokud se Izrael nevzdá okupovaných a anektovaných území a zároveň odmítl vést jakékoliv rozhovory s OOP, dokud nepřijme rezoluci OSN o uznání státu Izrael. OOP tento Reaganův plán odmítla, čímž ztratila podporu Jordánska a Egypta, které plán přijaly. Tento fakt vedl k odštěpení velkého počtu menších, extrémisticky smýšlejících skupin, které odmítaly jakákoliv vyjednávání na poli OSN o situaci v oblasti. Hlavní změna vztahů mezi Izraelem a jeho sousedy tedy spočívá ve větší vůli k dohodě a udržení stabilního míru. Státy již proti sobě nevedou konvenční války, jak tomu bylo doposud, nicméně zde můžeme pozorovat vznik mnoha teroristických skupin, bývalých příslušníků OOP. Ti mají zřejmě na svědomí teroristické útoky v 80. letech.⁷⁸

Na útoky izraelská vláda reagovala svou doktrínou, že na každý útok musí přijít ještě silnější odvěta (což jak dnes již víme, teror nezastaví, spíše naopak). Nejlepším příkladem je teroristický útok na izraelské turisty na Kypru. Izraelská vláda tehdy mylně vyhodnotila, že za útokem stojí OOP a jako odvetnou akci podnikla nálet na centrálu organizace v Tunisku. Nejen, že tím razantně zhoršila situaci mezi Izraelem a OOP, navíc sklidila celosvětovou kritiku za vojenský útok na území cizího státu, bez souhlasu tamní vlády.⁷⁹

⁷⁸ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 197–198.

⁷⁹ ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 193.

9.1 První intifáda

Intifáda v arabštině znamená „lidové povstání“. Za jeho počátek můžeme považovat 7. prosinec 1987. Jednalo se o akci trvalého charakteru, ovšem na úplně jiné bázi, než na které střety doposud v oblasti probíhaly. Iniciátoři těchto bouří naverbovali pro účely intifády pouze mladé obyvatele Izraelem obsazených území. Během intifády platil zákaz používání střelných zbraní ze strany palestinských demonstrantů. Pozoruhodné je, že byl až na výjimky dodržován. Účastníci intifády se většinou omezili na házení kamení (o které zde není nouze) a zřídka také zápalných lahví, dalšími typickými prostředky, kterými byla intifáda vedena, byly nejrůznější bojkoty, generální stávky a blokování pozemních komunikací.⁸⁰

Cílem intifády byl úplný odchod izraelských vojsk z okupovaných území a vyhlášení samostatného státu Palestina, tak jak to bylo odhlasováno 29. ledna 1947 Valným shromážděním OSN, které rozdělilo Palestinu na Židovský a Arabský stát.

Izraelské bezpečnostní sbory zasahovaly proti demonstrujícím s nebývalou brutalitou. Během prvních dvou let této intifády bylo zabito 600 demonstrantů, včetně žen i dětí a počet zraněných přesáhl 50 000. Situaci neuklidnila ani další protidemonstrační opatření, jako například deportace zadržených, (čímž se izraelské bezpečnostní sbory vědomě dopouštěly porušování Ženevské úmluvy z roku 1949 o ochraně civilních osob během války) nebo masivní zatýkání příslušníků OOP. Jednáním izraelské vlády byla pobouřena nejen celosvětová veřejnost, ale i ta izraelská. Protivládní demonstrace se pravidelně konaly v Tel Avivu, Jeruzalémě, Hajfě a dalších významných městech. Protesty byly patrné i ze strany židovské populace mimo Izrael. Také v rámci OOP probíhaly vnitřní boje mezi umírněným a extremistickým křídlem organizace za postoj ke státu Izrael. Zatím co extremistické křídlo odmítalo jednat a jediným přijatelným řešením situace by pro něj byla likvidace státu Izrael, zvítězilo křídlo vedené Jásirem Arafatem, prosazující názor, že takové řešení je utopie a je nutné se s Izraelem a jeho existencí smířit a jednat.⁸¹

⁸⁰ KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9, str. 171.

⁸¹ TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9, str. 200–204.

První intifáda končí mírovou dohodou z Osla roku 1993, která zastavila násilnosti na obou stranách a ustanovila v Pásmu Gaza a v Západním břehu Jordánu palestinskou samosprávu pod vedení umírněného křídla OOP v čele s Jásirem Arafatem. Proti takovému výsledku dohod se okamžitě vymezili extrémisté na obou znepřátelených stranách. V Palestině vzniká hnutí Hamás a organizace Palestinský islámský džihád. Tyto seskupení se vymezují proti mírovým dohodám a požadují osvobození celého palestinského území a zničení Izraele. Na druhé straně je Jicchak Rabbín o dva roky později, po uzavření mírové dohody s OOP, zavražděn židovským pravicovým extrémistou.⁸²

9.2 Druhá intifáda

Nyní se dostáváme ke druhé intifádě. Ta začala 28. září 2000 okamžikem, kdy předseda izraelské pravicové strany, Ariel Šaron, vystoupil na Chrámovou horu. V mnohých pramenech, které jsem měl k dispozici je zmíněná událost uváděna, jako příčina. Není tomu tak. Za příčinu můžeme označit rostoucí frustraci palestinského obyvatelstva z táhlých, a ne příliš přínosných mírových jednání, palestinské autonomní oblasti se také nacházely v ekonomické recesi, vysoké nezaměstnanosti Výstup izraelského předsedy pravicové strany Likud na Chrámovou horu posloužil jako záminka pro rozpoutání nepokojů.

Ve svém počátku měla druhá intifáda podobný průběh jako první, její pozdější průběh byl ale mnohem drastičtější. Během první intifády se demonstranti omezili na házení kamenů, stávký a zápalné láhve, izraelské síly na slzný plyn a v krajním případě i gumové projektily, naopak v průběhu druhé zaznamenáváme teroristické útoky ze strany jedné a ostřelování palestinského území raketami ze strany druhé. V obou případech byly oběťmi násilí převážně nezúčastnění civilisté. Izrael také zvolil taktiku likvidace představitelů teroristických organizací pomocí vzdušných úderů (bohužel i při nich trpělo většinou jen civilní obyvatelstvo). K největší eskalaci násilí

⁸² ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7, str. 244–246.

Česká televize. *Dekády krve a slz skončily, před 25 lety se Izrael a Jordánsko vydaly cestou míru* [online]. 2019 [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2878619-dekady-krve-a-slz-skoncily-pred-25-lety-se-izrael-a-jordansko-vydaly-cestou-miru>

došlo v roce 2002, kdy se počet útoků izraelské armády i palestinských teroristických akcí enormně rozrostl.

Konec druhé intifády je nejasný. Mnozí za něj považují smrt Jásira Arafata v roce 2004, obecně uznávané datum, které se považuje za její konec, je ovšem 8. únor roku 2005, kdy proběhla mírová jednání v Šarm el-Šejchu na Sinajském poloostrově. Všechny zúčastněné strany zde vyhlásily příměří. Ještě roku 2005 byl zrealizován izraelský plán jednostranného stažení z Pásma Gazy a Západního břehu Jordánu. Z území se stáhly nejen izraelské síly, ale i civilní obyvatelstvo z přilehlých osad, které bylo staženo na izraelské území.

ZÁVĚR

Cílem této práce byla teoretická analýza vztahů mezi Izraelem a jeho arabskými sousedy. Samotným závěrem mohu konstatovat, že cíl práce byl splněn v daném rozsahu. Podrobně popsány byly i události, které samotnému vzniku Izraele předcházely, protože tyto skutečnosti jsou pro potřebu práce stěžejní, jako základ pro pochopení vypjatých vztahů v oblasti, které ve větší, či menší míře trvají dodnes a lze přepokládat, že budou trvat i nadále. Práce měla také za cíl rozbor konfliktů mezi Izraelem a arabskými státy, co jim předcházelo, jaké události následovaly a jaký měly politicko-geologický dopad na světovou scénu, nicméně bylo nezbytně nutné, v předešlých kapitolách podrobněji charakterizovat situaci Židů v Evropě v 19. století (období židovských alijí) a sionismus, myšlenkový směr, který dal vzniknout myšlence samostatného Židovského státu.

Ze zjištěných faktů dále vyplývá obtížná situace Izraele ve světě a jeho postavení. V práci jsem se mimo jiné zaměřil na průběh vojenských konfliktů a střetnutí. Ze skutečností vyplývá, že ačkoliv ze střetů vychází Izrael jako vítěz, na diplomatickém poli je situace o hodně složitější. Nejlepším příkladem, kterým lze potvrdit závěr práce je ropná krize, která nastala v 70. letech 20. století. Po omezení nebo úplném zastavení dovozu ropy především do USA, Nizozemska a Západního Německa se ocitl Izrael pod politickým tlakem i ze strany svých spojenců a byl donucen většinu dobytých území z roku 1967 předat zpět do rukou Arabů. V rukou Izraele z tehdy okupovaných území zůstávají Golanské výšiny (ty odmítá Izrael opustit kvůli nepostradatelnému vodovodu), celý Jeruzalém a Pásmo Gazy.

Zároveň musím na závěr své práce konstatovat, že agrese zdaleka nepřicházela pouze z arabské strany. Ne vždy Izrael respektoval stanovené dohody a úmluvy ať už ty mírové, nebo mezinárodně ratifikované, například Ženevské úmluvy. Důvod lze spatřit v hluboce zakořeněném nacionalismu (často až šovinismu) v izraelské společnosti a utopických představách o mocném státu, který nezůstane nikomu nic dlužen, byť za cenu Pyrrhova vítězství a civilních ztrát.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BAREŠ, Ladislav, Rudolf VESELÝ a Eduard GOMBÁR. *Dějiny Egypta*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-971-3.

BLACK, Ian a Benny MORRIS. *Mossad: izraelské tajné války*. 4. vyd. Přeložila Zdena SPARLINGOVÁ, přeložila Tamara VÁŇOVÁ. Brno: Jota, 2011. Nové obzory (Jota). ISBN 978-80-7217-953-4.

ČEJKA, Marek. *Dějiny moderního Izraele*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2910-7.

DUNSTAN, Simon. *Válka Jom Kippur 1973: Sinaj*. Ilustroval Kevin LYLES. Praha: Grada, 2009. Válečná tažení. ISBN 978-80-247-2883-4.

HERZL, Theodor. *Židovský stát: pokus o moderní řešení židovské otázky*. Praha: Academia, 2009. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-1712-3.

JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. 2. vyd. Přeložila Věra LAMPEROVÁ, přeložil Jan LAMPER. Praha: Rozmluvy, 2007. ISBN 978-80-85336-38-2.

KRUPP, Michael. *Sionismus a stát Izrael: historický nástin*. Přeložil Marek ZIKMUND. Praha: Vyšehrad, 1999. Moderní dějiny (Vyšehrad). ISBN 80-7021-265-9.

TERNER, Erich. *Dějiny státu Izrael*. Pardubice: Kora, 1991. ISBN 80-901092-0-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

Agranatova komise. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-25]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Agranatova_komise

Akabský záliv. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Akabsk%C3%BD_z%C3%A1liv

Aliyah Bet. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-01-27 [2020-02-04]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Aliyah_Bet

Arabsko-izraelské války. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2018-11-16 [2020-02-02]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsko-izraelsk%C3%A9_v%C3%A1lky#Prvn%C3%AD_arabsko-izraelsk%C3%A1_v%C3%A1lka

Česká televize. *Dekády krve a slz skončily, před 25 lety se Izrael a Jordánsko vydaly cestou míru* [online]. 2019 [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://ct24.ceska-televize.cz/svet/2878619-dekady-krve-a-slz-skoncily-pred-25-lety-se-izrael-a-jordansko-vydaly-cestou-miru>

Česká televize. *Izraelská vojska vtrhla do jižního Libanonu* [online]. 2014 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10266819072-vypravej/ve-stopach-doby/1982/336-izraelska-vojska-vtrhla-do-jizniho-libanonu/>

Heinz Guderian – German general. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2012 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Heinz-Guderian>

Holocaust. *Theodor Herzl pragmatický vizionář* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2004/srpen-8/theodor-herzl-pragmaticky-vizionar/>

Izrael. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 2001-, strana naposledy edit. 2020-01-24 [2020-02-04]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Izrael>

JANEČEK, Pavel. Mapa – pohoří Libanon a Antilibanon. In: *Pinterest.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/289285976039494675/>

Jomkipurská válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/Jomkipursk%C3%A1_v%C3%A1lka

Khanova škola. *Theodor Herzl and the birth of political Zionism* [online]. [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://khanovaskola.cz/video/17/144/2075-theodor-herzl-a-zrod-politického-sionismu>

Libanon. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.wikiwand.com/cs/Libanon>

LUKEŠOVÁ, Hana. Tragická konfrontace v Libanonu. In: *Valka.cz* [online]. [cit. 2020-01-31]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/15165-Tragicka-konfrontace-v-Libanonu>

Mapy.cz. *Pásmo Gazy* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=34.3779285&y=31.4612842&z=8&source=osm&id=152951916>

Největší tankové bitvy – Bitva o Sinaj, říjnová válka. In: *Youtube.com* [online]. 2013 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=H6b7Z5jZMzk>

Největší tankové bitvy – Šestidenní válka. In: *Youtube.com* [online]. 2012 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bfgs4U9TbwE>

Šestidenní válka. In: *Wikiwand.com* [online]. [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://www.wikiwand.com/cs/%C5%A0estidenn%C3%AD_v%C3%A1lka

Televize Seznam. *Den, kdy byla rozdělena Palestina (29. listopad 1947)* [online]. 2011 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-byla-rozdelena-palestina-29-listopad-151057>

Televize Seznam. *Den, kdy začala Suezská krize (29. říjen 1956)* [online]. 2014 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-suezska-krize-29-rijen-152072>

Televize Seznam. *Den, kdy začala šestidenní válka (5. červen 1967)* [online]. 2016 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.televizeznam.cz/video/slavnedny/den-kdy-zacala-sestidenni-valka-5-cerven-152637>

The Knesset. *70 Questions* [online]. © 2017 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: https://www.knesset.gov.il/birthday/eng/QuizBDay_eng.htm

Vědecká knihovna UJEP. *Západní břeh Jordánu* [online]. ©1993-2020 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: https://arl.ujep.cz/arl-ujep/cs/detail-ujep_us_auth-g0713196-Zapadni-breh-Jordanu/

Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Geografie a podnebí* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/AboutIsrael/Land/Pages/LAND-Geography-Climate.aspx>

Velvyslanectví Státu Izrael v České republice. *Izrael v kostce* [online]. [cit. 2020-01-03]. Dostupné z: <https://embassies.gov.il/Praha/AboutIsrael/Pages/About-Israel.aspx>

Židovská obec v Praze. *Historie: Alija* [online]. 2019 [cit. 2020-01-05]. Dostupné z: <https://www.kehilaprag.cz/cs/novinky/historie-alija>

SEZNAM ZKRATEK

Mossad	Institut pro výzvědné a zvláštní operace
OOP	Organizace pro osvobození Palestiny
OSN	Organizace spojených národů
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	States of America, Spojené státy americké

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora:	Josef Hurych
Obor:	Bezpečnostní studia
Forma studia:	bakalářské kombinované studium
Název práce:	Arabsko-izraelské vztahy
Rok:	2020
Počet stran textu bez příloh:	38
Celkový počet stran příloh:	0
Počet titulů českých použitých zdrojů:	8
Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:	0
Počet internetových zdrojů:	26
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Víšek